

СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Рогуля О. Ю.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

rogulyaolga@gmail.com.ua

В системі формування інноваційної діяльності управлінські дії оцінюються з позицій ринкової перспективності нововведень, які є, за визначенням Йозефа Шумпетера, «новою науково-організаційною комбінацією виробничих факторів, мотивованою підприємницьким духом» чи «зміною з метою впровадження або використання нових видів споживацьких товарів, нових виробничих та транспортних засобів, ринків та форм організації у промисловості». Таким чином, інновацію (нововведення) слід розглядати як комплексний процес створення, розповсюдження та використання нового практичного засобу (нововведення) для нової (або кращого задоволення уже відомої) суспільної потреби. За значущістю змін у характері, змісті і результатах діяльності підприємства та його окремих підрозділів виділяють технологічні, виробничі, економічні, торгові, соціальні, інновації в галузі управління. Метою даного дослідження є обґрунтування актуальності впровадження соціальних інновацій, які пов'язані з покращенням умов та характеру праці, психологічного мікроклімату та характеру взаємовідносин на підприємстві або між окремими організаційними підрозділами.

Соціальні інновації в загальному контексті розглядаються як нові концепції, стратегії та ідеї, що відповідають суспільним потребам у відповідних умовах праці, освіті, культурі, охороні здоров'я, зайнятості населення, пенсійному забезпеченні, спорті тощо. Результати аналізу наукової літератури свідчать, що перші вагомні напрацювання з дослідження соціальних інновацій та їх ролі у розвитку суспільства були отримані у 1960-х роках Пітером Друкером та Майклом Янгом. Наступним етапом поширення поняття «соціальні інновації» стали 1970-і роки завдяки науковим працям П. Розанваллона, Ж. Фурньє та Ж. Аталлі, а сучасне трактування поняттю надано М. Юнусем. Сучасним вагомим

досягненням у розвитку ідей соціальних інновацій є їх внесення до документів «Стратегія Європа-2020» та програми досліджень «FP7» Євросоюзу.

Як свідчать дані інтернет-джерел, на даний час пріоритетними інноваціями соціального спрямування є збільшення фінансування соціальних інновацій, актуалізація мобільних рішень на індивідуальних можливостях, визнання важливості інноваційних соціальних проектів крупними некомерційними організаціями, трансформація засобів Data intelligence в систему рішення соціальних проблем, залучення корпорацій до вирішення соціальних проблем. Слід зауважити, що широкому розповсюдженню соціальних інновацій сприяє Рада зі здійснення глобального порядку денного у сфері соціальних інновацій, діяльність якої розпочата за ініціативи Всесвітнього економічного форуму, який визначає досліджуване поняття як «застосування інноваційних практичних, стійких, ділових підходів, що призводять до позитивних соціальних та/або екологічних змін».

Під час дослідження встановлено, що метою впровадження соціальних інновацій на підприємстві є вирішення соціальних проблем, розвиток організаційної культури, покращення внутрішньофірмової системи соціальних відносин, формування відносин із зовнішніми суб'єктами стратегічної взаємодії, підвищення рівня соціальної відповідальності. Важливою для успішності соціальних інновацій є інституційна підтримка урядом країни, політичними та громадськими діячами, фондами, волонтерським рухом, партнерськими організаціями, що діють з залученням державних, приватних чи корпоративних коштів.

Зважаючи на сучасні тенденції поширення соціальних інновацій в різних галузях економіки, у тому числі й фармацевтичної, доцільно навести їх класифікацію. За даними аналізу наукової літератури визначено, що існують різні підходи до угруповання соціальних інновацій, зокрема:

- за походженням соціальні інновації можуть бути як такі, що цілеспрямовано впроваджуються у суспільстві за ініціативою держави, або такі, що виникають внаслідок соціальної самоорганізації та пов'язані із внутрішніми

спонтанними змінами;

- за масштабом використання виокремлюють соціальні інновації одиничні (для одного об'єкту) та дифузні (для декількох об'єктів);

- за характером рівня та обсягу виділяють нововведення глобальні, які спрямовані на вирішення загальнолюдських проблем, і регіональні та локальні, що можуть бути задіяні на регіональних та місцевих рівнях;

- з урахуванням закономірностей розвитку конкретного суспільства класифікують обумовлені внутрішніми (органічні та запозичені) і зовнішніми чинниками (стимулюючі та експансивні);

- за структурою соціальної сфери є педагогічні, освітні, правові, управлінські соціальні інновації;

- за періодом реалізації існують стратегічні та тактичні соціальні інновації;

- за ступенем охоплення соціальних чинників виділяють комплексні та локальні.

В цілому сучасні напрями соціальних інновацій, які набули в останні роки стійкого розвитку, передбачають нововведення у сфері державного управління на демократичних засадах, в охороні здоров'я та освіті; створення соціально-орієнтованих організацій як виду соціального підприємництва; дифузю соціальних інновацій у сфері їх створення, розширення напрямів застосування та удосконалення; формування стратегічних бізнес-одиниць, особливо у сфері надання послуг; створення комплексних адаптивних систем; використання колективного підходу у прийнятті управлінських рішень; трансфер соціальних інновацій на державному, регіональному або локальному рівнях; відкритість та доступ до джерел інтелектуальної власності соціальної вагомості тощо.

Таким чином, реалізація соціальних інновацій передбачає розв'язок загальносуспільних проблем та залучення до процесу як комерційних, так і некомерційних організацій. Незалежно від об'єкту впровадження соціальної інновації спільним завжди є їх спрямованість на досягнення взаємодії з метою отримання стійкого розвитку суспільства, що потребує взаємоузгодження з інноваційними процесами в економіці та соціальними стандартами підприємств.